Lietas Nr. C29262121
Lietas arhīva Nr. CA-0380-24/12
ECLI:LV:RAT:2024:0926.C29262121.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2024. gada 8. oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Normunds Riņķis,
tiesnese Ieva Bāliņa
tiesnese Sandra Krūmiņa,
ar tiesas sēžu sekretāri Daci Indāni ,

piedaloties prasītājam /Persona A/, prasītāja pārstāvei zvērinātai advokātei Vitai Tanasi, atbildētājai /Persona B/ (*/Persona B/*), atbildētājas pārstāvei /Persona M/ un tulkam /Persona L/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona A/ prasībā pret/Persona B/ (*/Persona B/*) par vienošanās grozīšanu un uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu un /Persona B/ pretprasībā par uzturlīdzekļu parāda un bērnu uzturēšanas papildu izdevumu parāda piedziņusakarā ar /Persona B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 22. jūnija spriedumu daļā, ar kuru apmierināts prasības pieteikums pilnā apmērā un no atbildētājas par labu prasītājam piedzīti tiesas izdevumi, un daļā, ar kuru noraidīta pretprasība.

Aprakstošā daļa

[1] /Persona A/ cēlis tiesā prasību pret /Persona B/ (*/Persona B/*) par vienošanās grozīšanu un uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu. Prasībā, pamatojoties uz Civillikuma 177., 179., 1589. pantu, Civilprocesa likuma 1., 128. pantu un 203. panta 4. daļu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6., 10. pantu, lūgts tiesu:

- grozīt vienošanās punktu 4.1.3. un izteikt to jaunā redakcijā: „4.1.3. Papildus šajā vienošanās punktā 4.1.2. nolīgtajam tēvs, sākot ar 2021. gada 1. februāri, papildus nolīgtajai uzturlīdzekļu summai nodrošina dēla sporta nodarbību (futbols, citas nodarbības nākotnē) izdevumu segšanu, kas ietver arī sporta formas, apavu iegādi. Minētais attiecas arī uz meitas iespējamo sporta nodarbību apmeklēšanas nodrošināšanu ikdienā un šīm nodarbībām nepieciešamā apģērba un apavu vai cita inventāra nodrošināšanu.”;

- samazināt uzturlīdzekļu apmēru līdz 1000 EUR abu bērnu uzturam, nosakot to apmēru no prasības pieteikuma iesniegšanas brīža.

[2] Atbildētāja cēlusi pretprasību, kurā lūgts piedzīt no prasītāja par labu atbildētājai uzturlīdzekļu parādu 3000 EUR un parādu par bērnu papildu uzturēšanu 3966,74 EUR, kopā 6966,74 EUR.

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1587. pantu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 3. panta pirmo daļu un ANO Bērnu tiesību konvencijas 27. panta pirmo daļu.

[3] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 22. jūnija spriedumu nospriests:

- apmierināt /Persona A/ prasību pret /Persona B/ par vienošanās grozīšanu un uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu;

- grozīt /Datums A/ vienošanās 4.1.2. un 4.1.3. punktā noteikto uzturlīdzekļu bērnu - meitas /Persona J/ un dēla /Persona I/ - uzturam noteikto apmēru, saglabājot vienošanās noteikto - papildus uzturlīdzekļu summai tēvs

nodrošina dēla sporta nodarbību (futbols, citas nodarbības nākotnē) izdevumu segšanu, kas ietver arī sporta formas, apavu iegādi. Minētais attiecas arī uz meitas iespējamo sporta nodarbību apmeklēšanas nodrošināšanu ikdienā un šīm nodarbībām nepieciešamā apģērba un apavu vai cita inventāra nodrošināšanu;

- piedzīt no /Persona A/ par labu /Persona B/ uzturlīdzekļus meitas un dēla uzturam ik mēnesi 500 EUR katram bērnam, sākot no 2021. gada 11. februāra līdz bērnu pilngadības sasniegšanai;

- piedzīt no /Persona B/ par labu /Persona A/ tiesas izdevumus 547,93 EUR un izdevumus par zvērināta advokāta palīdzības sniegšanu 200 EUR apmērā, kopā 747,93 EUR;

- apmierināt daļēji /Persona B/ pretprasību par uzturlīdzekļu parāda un papildu bērnu uzturēšanas izdevumu parāda piedziņu;

- piedzīt no /Persona A/ par labu /Persona B/ uzturlīdzekļu parādu 3000 EUR apmērā par laiku no 2020. gada 1. maija līdz 2020. gada 30. septembrim un papildu bērnu uzturēšanas izdevumu parādu 1672,24 EUR, kopā 4672,24 EUR apmērā;

- noraidīt /Persona B/ pretprasību daļā par papildu bērnu uzturēšanas izdevumu parāda 2339,50 EUR piedziņu;

- piedzīt no /Persona A/ valsts ienākumos valsts nodevu 421,65 EUR.

Spriedums pārsūdzētajā daļā pamatots ar turpmāk norādītiem apsvērumiem.

[3.1] Lietā nav strīda, ka prasītājam un atbildētājai ir kopīgi bērni – /Persona J/ un /Persona I/.

Pirms pušu laulības šķiršanas starp prasītāju un atbildētāju pie zvērināta notāra /Datums A/ tika noslēgta vienošanās par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādības tiesībām, saskarsmes tiesībām, uzturlīdzekļiem bērnu uzturam, kas reģistrēta notariālo aktu reģistrā ar Nr. /Numurs A/.

Saskaņā ar noslēgtās vienošanās 4.1. punktu puses vienojās par uzturlīdzekļu maksājumiem abiem bērniem šādā kārtībā: 4.1.1. puses vienojas, ka viņas kopīgi, katra samērā ar savu mantisko stāvokli, pēc vienošanās parakstīšanas, turpinās uzturēt abus bērnus; 4.1.2. tēvs apņemas maksāt par labu mātei abu bērnu uzturam uzturlīdzekļus 1000 EUR apmērā katru mēnesi par abiem bērniem kopā, bet par katru bērnu atsevišķi 500 EUR, uz mātes norādīto bankas kontu [..] ne vēlāk kā līdz tekošā mēneša pirmajam datumam par tekošo mēnesi. Puses vienojas, ka šāds maksājuma pienākums tēvam rodas, sākot ar 2020. gada 1. janvāri; 4.1.3. papildus šajā vienošanās punktā 4.1.2. nolīgtajam tēvs, sākot ar 2020. gada 1. februāri, uzsāk papildunolīgtajai uzturlīdzekļu summai maksāt uzturlīdzekļus par labu mātei katra bērna uzturam vēl 250 EUR apmērā, kopā par abiem 500 EUR, uz mātes norādīto bankas kontu [..] ne vēlāk kā līdz tekošā mēneša pirmajam datumam par tekošo mēnesi, un papildus nodrošināt dēla sporta nodarbību (futbols, citas nodarbības nākotnē) izdevumu segšanu, kas ietver arī sporta formas, apavu iegādi. Minētais attiecas arī uz meitas iespējamo sporta nodarbību apmeklējumu nodrošināšanu ikdienas un šīm nodarbībām nepieciešamā apģērba un apavu vai cita inventāra nodrošināšanu.

Lietā nav strīda, ka abi bērni ikdienā pastāvīgi dzīvo kopā ar atbildētāju un atrodas viņas ikdienas aprūpē un uzraudzībā, kas izriet arī no pušu starpā noslēgtās vienošanās 2.1. punkta.

[3.2] Starp pusēm pastāv strīds par uzturlīdzekļu apmēru, kas var tikt izšķirts, ceļot prasību. Taču, kamēr maksājamo uzturlīdzekļu apmērs nav grozīts vienošanās vai tiesas ceļā, atbildētājam līgums ir jāpilda.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmā daļa nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina viņa pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums primāri saistīts ar vecāku mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērna nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļa apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses (*Senāta 2011. gada 18. maija spriedums lietā Nr. SKC- 863*).

Lietā nav strīda, ka prasītāja un atbildētājas kopīgo bērnu aprūpi ikdienā veic atbildētāja, līdz ar to nevar apšaubīt faktu, ka atbildētājai, kura realizē bērnu aprūpi, vislabāk ir zināmas bērnu vajadzības un izdevumu apmērs, kas nepieciešams šo vajadzību nodrošināšanai. Savukārt tiesai, lai tā grozītu ar vienošanos noteikto uzturlīdzekļu apmēru, ir nepieciešams konstatēt, ka ir notikušas apstākļu izmaiņas, proti, ir mainījies uztura devēja mantiskais

stāvoklis, samazinājušies nepieciešamie izdevumi bērna vajadzību nodrošināšanai u. tml., par ko iesniedzami attiecīgi pierādījumi. Prasītājam, prasot uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu, jāpierāda summas nesamērīgums ar viņa mantisko stāvokli un/vai nesamērīgums ar bērnu reālām vajadzībām.

[3.3] Tiesa konstatējusi, ka prasītājs prasībai pievienojis aprēķinu, kurā, norādot dažādas pozīcijas un, viņaprāt, tam nepieciešamo izdevumus apmēru, noteicis, ka abu bērnu uzturēšanas ikmēneša izdevumi ir 990 EUR, t. i., ap 1000 EUR, neskaitot tos izdevumus, kurus ar vienošanos uzņēmies segt prasītājs. Savukārt atbildētāja rakstveida paskaidrojumā ietvērusi bērnu uzturam nepieciešamo izdevumu aprēķinu, kur, norādot dažādas pozīcijas un, viņasprāt, tam nepieciešamo izdevumu apmēru, noteikusi, ka dēla vajadzībām kopā ir nepieciešami līdzekļi ne mazāk kā 1210 EUR mēnesī, meitas vajadzībām - 1070 EUR mēnesī. Kā redzams aprēķinā, tad atbildētāja tajā ietvērusi arī tādas pozīcijas, kuras ar vienošanos ir uzņēmies apmaksāt prasītājs papildus uzturlīdzekļu maksājumam.

Pušu noslēgtajā vienošanās nav norādīts izvērsts bērnu uzturam nepieciešamo uzturlīdzekļu apmērs, norādot konkrētus izdevumus, kuri nepieciešami katra bērna uzturam.

Tāpat ne prasītājs, ne atbildētāja nav konkrēti norādījuši, kā bērniem nepieciešamais uzturlīdzekļu apmērs kopš vienošanās noslēgšanas dienas ir samazinājies vai palielinājies, kā arī no vienošanās nav saprotams, kādu daļu un kādā apmērā bērnu uzturam sniedz atbildētāja. Tāpēc, nosakot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru bērnu uzturam, tiesa spriedumā nav devusi atzinumu apstāklim, vai kopš vienošanās noslēgšanas dienas ir mainījies bērniem nepieciešamo uzturlīdzekļu apmērs.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka bērniem nepieciešamais uzturlīdzekļu apmērs, kas sedzams prasītājam, ir vienošanās noteiktais, proti, vienošanās tika noteikts, ka bērniem nepieciešamo uzturlīdzekļu apmērs, kura daļa sedzama prasītājam, ir 1500 EUR mēnesī, kuriem prasītājs papildus sedz citus bērnu ar vienošanos noteiktos izdevumus.

Ņemot vērā minēto un izvērtējot tēva mantisko stāvokli, tiesa atzinusi, ka ar vienošanos noteiktais uzturlīdzekļu apmērs bērnu uzturam ir noteikts samērīgi ar bērnu vajadzībām, taču šī summa nav samērīga ar prasītāja šī brīža materiālajām iespējām.

[3.4] Atsaucoties uz Senāta spriedumos paustajām atziņām, pirmās instances tiesa norādījusi, ka uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums saistīts ar vecāku mantas stāvoklim atbilstošu bērna nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses. Proti, jāvērtē vecāka faktiskā iespēja nopelnīt jeb darbaspējas, kas ietver konkrētās personas vecumu, izglītību, darba pieredzi, veselības stāvokli un citus personību raksturojošus faktus.

[3.5] Ņemot vērā lietā noskaidrotos apstākļus, uzturlīdzekļu apmēru samērojot ar bērnu vecāku mantisko stāvokli, tiesa konstatējusi, ka lietā gūts apstiprinājums, ka kopš vienošanās noslēgšanas prasītāja mantiskais stāvoklis ir pasliktinājies. No lietas materiāliem izriet, ka prasītājam ir bijuši regulāri ikmēneša ienākumi - darba alga un ienākumi no īpašuma izīrēšanas, taču tie nav bijuši pietiekami ikmēneša izdevumu segšanai. Tiesa secinājusi, ka prasītājs ik mēnesi ir tērējis naudas līdzekļus, ko saņēmis kā dividendes un par mājas /Adrese N/, pārdošanu. Vienreizēji saņemtie līdzekļi, ja tie tiek tērēti, kā tas ir šajā gadījumā, izbeidzas. Līdz ar to tiesa atzinusi, ka prasītāja mantiskais stāvoklis ir pasliktinājies. Tiesa secināja, ka prasītāja regulārie ienākumi sastāv no darba algas /Nosaukums J/ pēc nodokļu nomaksas aptuveni 1400 EUR un ienākumiem no mājas izīrēšanas 1260 EUR (1400 EUR – nodoklis 10 %).

Tiesa atzina, ka apstāklis, ka prasītājs ir atsavinājis viņam piederoša uzņēmuma kapitāldaļas, nav atzīstams par pietiekošu pamatu prasības noraidīšanai.

[3.6] Vienlaikus tiesa norādījusi, ka bērna uzturēšanas izdevumi pastāv neatkarīgi no vecāku ienākumu apmēra. Likumā norādītais vecāku pienākums uzturēt bērnu, kā arī bērna tiesības uz tādiem apstākļiem, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību, nosaka arī vecāku pienākumu strādāt un iegūt nepieciešamos materiālos līdzekļus bērna uzturēšanai atbilstoši bērnu vajadzībām. Konkrētajā lietā minētais attiecas gan uz prasītāja, gan uz atbildētājas pienākumu strādāt un iegūt bērnu uzturēšanai nepieciešamos līdzekļus atbilstoši bērnu vajadzībām.

[3.7] Izvērtējot tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, lietā esošos pierādījumus pušu mantiskajam stāvoklim, tiesa atzina par taisnīgu un samērīgu pušu materiālajam stāvoklim, kā arī bērnu vecumam, no prasītāja atbildētājas labā bērnu uzturam piedzīt uzturlīdzekļus 1000 EUR, t. i., katra bērna uzturam 500 EUR mēnesī.

Ņemot vērā minēto, prasība par uzturlīdzekļu apmēra vienošanās grozīšanu un uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu apmierināta.

[3.8] Atbildētāja pretprasībā norādījusi, ka parādu par papildu maksājumiem bērnu uzturēšanai 3966,74 EUR apmērā veido šādas pozīcijas:

- /Persona J/ vajadzībām 1400 EUR -vasaras nometne 450 EUR, angļu valodas apmācība 285 EUR, medicīnas izmeklējumi 35 EUR, vasaras nometne „Intelekts” 630 EUR;

- /Persona I/ vajadzībām335,24 EUR - dermatologa apmeklējumi 145 EUR (105 EUR + 40 EUR), stomatologa apmeklējumi 52 EUR, medicīnas izmeklējumi 39,45 EUR, Riekstu kalna apmeklējums dzimšanas dienā 98,79 EUR;

- Bērnu istabu iekārtošana 2231,50 EUR ko veido pozīcijas - kondicionieri 1082,51 EUR, mēbeles un aprīkojums 1148,99 EUR.

[3.9] Ar pirmās instances tiesas spriedumu no prasītāja par labu atbildētājai piedzīti izdevumi par medicīnu saistīto maksas pakalpojumu apmaksu 271,45 EUR, dēla dzimšanas dienas izdevumi 98,79 EUR, izdevumi 574,50 EUR (1148,99 EUR:2) bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanai, meitas izglītošanas izdevumi 682,50 EUR (1365 EUR:2).

[3.10] Pretprasība noraidīta daļā par izdevumu piedziņu par kondicionieriem 1082,51 EUR apmērā, 574,50 EUR (1148,99 EUR:2) bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanai, meitas izglītošanas izdevumi 682,50 EUR (1365 EUR:2).

[3.10.1] /Datums A/ vienošanās 4.1.4. punktā noteikts, katēvs apņemas labiekārtot un apmaksāt bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanu, ar to saprotot skapju iegādi, citas mēbeles, kas nepieciešamas bērniem pēc bērnu pašreizējās dzīvesvietas /Adrese N/, atstāšanas.

Tiesa atzina, ka no vienošanās 4.1.4. punkta neizriet prasītāja pienākums apmaksāt kondicionieru iegādi, jo tās ir elektroiekārtas, savukārt ar minēto vienošanās punktu prasītājs apņēmies apmaksāt tikai skapju iegādi, citas mēbeles.

[3.10.2] Tomēr vienošanās 4.1.4. punktā noteiktais tēva pienākums neaprobežojas tikai ar pašu bērnu istabu labiekārtošanu (skapji, mēbeles), bet gan ir saistīts ar bērnu jaunās dzīvesvietas labiekārtošanu ar mēbelēm, kas nepieciešamas bērniem.

Tas ir pašsaprotami, ka bērni, dzīvojot jaunajā dzīvesvietā, neuzturas tikai katrs savā istabā, bet gan izmanto visu mājas telpu, piemēram, tualeti, vannas istabu, gaiteņus, kopējo dzīvojamo istabu/viesistabu, virtuvi utt. Taču, ņemot vērā, ka lietā nav nepārprotami secināms, kādās konkrētās mājas telpās atrodas ar 2020. gada 6. aprīļa čeku iegādātās mēbeles, kā arī to, ka prasītājs nav cēlis iebildumus, ka bērnu tualetes telpai bijušas nepieciešamas mēbeles, tiesa atzina par pamatotu noteikt, ka minētie izdevumi 1148,99 EUR sedzami abām pusēm vienādās daļās, jo lietā nav nosakāms, kuras no visām iegādātajām mēbelēm ir nepieciešamas bērniem.

Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka no prasītāja par labu atbildētājai piedzenami izdevumi 574,50 EUR (1148,99 EUR:2) apmērā bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanai.

[3.10.3] Vienošanās 4.1.7. punktā noteikts, ka tēvs apņemas piedalīties bērnu izglītošanas izdevumu segšanā, tajā skaitā to izdevumu segšanā, kas rodas, bērniem iegūstot augstāko izglītību pēc pilngadības sasniegšanas.

Tiesa atzina, ka no vienošanās 4.1.7. punkta neizriet, ka prasītājam būtu vienpersoniski jāsedz bērnu izglītošanas izdevumi, jo minētajā punktā tēvs ir apņēmies „piedalīties to segšanā”. Netieši, bet vecāku kopēja bērnu izglītības izdevumu segšana izriet arī no vienošanās 4.1.9. punkta, kurā pielīgts – ja bērni turpina mācīties pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, mācību maksa jāturpina maksāt vecākiem.

Ievērojot, ka puses, noslēdzot vienošanos, nav pielīgušas, kādā apmērā katrs no vecākiem sedz izglītošanas izdevumus, ņemot vērā bērna interešu nodrošināšanas prioritāti, tiesa atzina, ka meitas izglītošanas izdevumi 1365 EUR jāsedz abām pusēm vienādās daļās. Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka no prasītāja par labu atbildētājai piedzenami meitas izglītošanas izdevumi 682,50 EUR (1365 EUR:2) apmērā.

[3.11] Ņemot vērā iepriekš minēto, pretprasība par bērnu uzturēšanas papildu izdevumu piedziņu apmierināta daļēji, piedzenot no prasītāja par labu atbildētājai bērnu uzturēšanas papildu izdevumus 1672,24 EUR (izdevumi par medicīnu saistīto maksas pakalpojumu apmaksu 271,45 EUR + dēla dzimšanas dienas izdevumi 98,79 EUR + meitas izglītošanas izdevumi 682,50 EUR + izdevumi 574,50 EUR bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanai).

Savukārt daļā par bērnu uzturēšanas papildu izdevumu 2339,50 EUR (meitas izglītošanas izdevumi 682,50 EUR + kondicionieri 1082,51 EUR + izdevumi 574,49 EUR bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanai) apmērā pretprasība noraidīta.

[4] Atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2023. gada 22. jūnija spriedumu daļā, ar kuru apmierināts prasības pieteikums pilnā apmērā un no atbildētājas par labu prasītājam piedzīti tiesas izdevumi, kā arī daļā, ar kuru noraidīta pretprasība.

[4.1] Atbildētāja uzskata, ka spriedums daļā, kurā nolemts grozīt vienošanās 4.1.2. un 4.1.3. punktā noteikto uzturlīdzekļu apmēru, neatbilst bērnu vislabākajām interesēm, līdz ar to ir atceļams.

Tiesa, apmierinot prasītāja prasības pieteikumu, nepamatoti nospriedusi grozīt gan vienošanās 4.1.3. punktu (ko lūdzis prasītājs), gan vienošanās 4.1.2. punktu, ko prasītājs nav lūdzis. Tādējādi tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 192. pantu, neievērojot prasījuma robežas.

[4.2] Prasītāja celtās prasības mērķis bija panākt bērnu uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu. Kā prasības pamatojumu prasītājs norādīja savu ienākumu samazināšanos, jo, pēc viņa apgalvojumiem, pandēmijas Covid-19 izplatības dēļ tika ievesti ierobežojumi ceļošanai. Līdz ar to viņam nav iespējas izīrēt /Adrese L/, caur portālu/Tīmekļvietne A/.

Tiesa atstāja bez ievērības, ka prasītāja apgalvojumi par nespēju izīrēt minēto dzīvokli, nav pierādīti.

[4.3] Tiesa atstāja bez sava vērtējuma šādus būtiskus faktus:

1) prasība celta tikai gadu pēc vienošanās noslēgšanas;

2) vienošanās parakstīšanas brīdī prasītāja rīcībā palika ievērojama naudas summa, kas nebija mazāka par 120 000 EUR;

3) lietā nav iesniegti pierādījumu tam, ka, labprātīgi piekrītot maksāt abiem bērniem uzturlīdzekļus 1500 EUR apmērā, prasītājs plānoja to veikt no ienākumiem, ko cerēja saņemt no minēta dzīvokļa izīrēšanas;

4) lietā atrodas prasītāja gada ienākuma deklarācija par 2020. gadu, no kā secināms, ka pretēji prasītāja apgalvojumam taksācijas gadā viņš no /Tīmekļvietne A/ ir saņēmis ienākumus 17 665,74 EUR. No prasītāja konta /Konta numurs A/ izraksta izriet, ka no /Tīmekļvietne A/ prasītājs 2020. gadā ir saņēmis naudu, piemēram, 29.04.2020. – 1548,65 EUR, 10.01.2020 – 873,91 EUR; 17.02.2020. no airbnb – 1035 EUR, bet 17.03.2020 – 208,17 EUR. Turklāt no prasītāja kontiem secināms, ka viņš regulāri saņem īres maksu 1400 EUR apmērā no /Persona K/ par mājas izīrēšanu;

5) prasības pieteikuma iesniegšanas brīdī prasītāja ienākumi no darba algas sastādīja tikai 350 EUR. Taču tiesvedības laikā tie palielinājās gandrīz līdz 2000 EUR;

6) tiesa, vērtējot prasītāja mantisko stāvokli, atstāja bez vērtējuma apstākli, ka izpildu lietā, kas tika uzsākta sakarā ar to, ka prasītājs nav maksājis uzturlīdzekļus noteiktajā apmērā, prasītājam nesagādāja nekādas grūtības samaksāt tiesu izpildītājam gan uzturlīdzekļu parādu 6000 EUR apmērā, gan apmaksāt tiesu izpildītāja pakalpojumus, kas nav zemi.

[4.4] Atbildētāja uzskata, ka tiesai kritiski bija jāvērtē arī prasītāja darījumi ar viņam piederošajām kapitāla daļām kontekstā ar prasītāja mantisko stāvokli. Tiesa nav pilnvērtīgi izanalizējusi prasītāja darījumus ar viņam piederošajām kapitāla daļām /Nosaukums I/ un/Nosaukums H/ , kas noveda pie kļūdaina priekšstata par prasītāja patieso finansiālo stāvokli. Maz ticams, ka prasītājs savus uzņēmumus vienkārši pārrakstījis svešiem cilvēkiem bez atlīdzības.

[4.5] Secinot, ka no konta prasītājs ir veicis pirkumus tikai par saprātīgām summām, tiesa nav devusi vērtējumu, ka prasītājs savam brālim, kas ir uzņēmējs un ļoti turīgs cilvēks, pārskaitīja 48 000 EUR, kā arī izsniedza aizdevumus vairāku tūkstošu apmērā. Tiesas sēdē prasītājs, sniedzot atbildi, paskaidroja, ka brālim viņš naudu pārskaitīja tāpat vien.

[4.6] Tiesa atstājusi bez ievērības, ka fiziskās personas mantisko stāvokli raksturo ne tikai personas ienākumi, par kuriem tiek maksāti nodokļi, bet arī personas izdevumi.

Analizējot prasītāja banku kontus, var konstatēt, ka vairāki tēriņi pietiekami lielos apmēros tika veikti ārpus Latvijas. Lietas izskatīšanas gaitā tika noskaidrots, ka prasītājs var atļauties ne tikai ceļot, kas prasa pietiekami lielus tēriņus, bet var arī ilgstoši (vairākus mēnešus) dzīvot ārzemēs, apmaksājot gan savu dzīvošanu tur, gan kārtējos maksājumus par īpašumiem Latvijā.

[4.7] Kaut arī Civilprocesa likuma 203. panta ceturtajā daļā ir paredzēts, ka, ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi, mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra un ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu, tomēr tiesības uz uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu attiecībā uz prasītāju nav absolūtas, un konkrētajā lietā, vērtējot prasītāja prasības pieteikuma pamatotību, tiesai bija nepieciešams piemērot Civillikuma 1587. pantu, kas nosaka, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

[4.8] Tā kā celtā prasība skar nepilngadīgu bērnu intereses, izšķirot strīdu, uzmanība vispirms jāvelta tam, lai vislabāk nodrošinātu bērnu intereses, ņemot vērā vecāku tiesības un pienākumus *(*sk.*1959. gada 20. novembra Bērnu tiesību deklarācijas 2. un 6. principu, 1989. gada 20. novembra konvenciju „Par bērna tiesībām” 3. pantu*

un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantu). Līdz ar to, izvērtējot prasības pamatotību, būtiski noskaidrot, ne tikai formālo apstākli, vai, salīdzinot ar 2019. gadu, kad tika noslēgta vienošanās par uzturlīdzekļu apmēru, ir pasliktinājies prasītāja mantiskais stāvoklis, bet arī jānoskaidro, kā uzturlīdzekļu apmēra samazinājums ietekmēs bērnu intereses un viņu tiesības dzīvot līdzšinējā labklājības līmenī.

[4.9] Lietā esošie pierādījumi, neliecina par to, ka tēriņi bērnu vajadzībām kopš vienošanās noslēgšanas ir mainījušies. Lietā nav iesniegti objektīvi pierādījumi, ka prasītāja mantiskais stāvoklis ir mainījies.

Apstāklis, ka prasītājs ir spiests dzīvot dzīvoklī, kuru viņš pirms Covid-19 pandēmijas izīrēja un guva no tā ienākumus, nevar būt par patstāvīgu pamatu prasības apmierināšanai, tā kā tiesai jāņem vērā arī prasītāja faktiskās iespējas nopelnīt jeb darbspējas, proti, prasītājs ir darbspējīgā vecumā un lietā nav nodibināti apstākļi, kas liegtu prasītājam gūt papildu ienākumus.

Nav arī nodibināts, ka prasītājam būtu veselības problēmas vai citi apstākļi, kas apgrūtinātu ienākumu gūšanu, lai nodrošinātu savus bērnus iepriekš noteiktajā apmērā.

[4.10] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka samazināts uzturlīdzekļu apmērs piedzenams no prasības celšanas brīža.

Tiesu prakses apkopojumā „Aizgādība, saskarsme, uzturlīdzekļi (Senāta judikatūras atziņas (2006. gads–2022. gada septembris) ir atzīts: “Uzturlīdzekļi piedzenami no prasības celšanas tiesā brīža. Tikai tad, ja ar tiesas spriedumu jau ir bijis noteikts uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums un vēlāk tiek celta jauna prasība par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu, tiesa, ņemot vērā bērna intereses, nosaka, ka uzturlīdzekļi samazinātā apmērā maksājami no sprieduma spēkā stāšanās brīža.”

[4.11] Tiesa nepamatoti piemēroja Civilprocesa likuma 42. panta pirmo daļu, ar kuru tiesas izdevumi piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Konkrētajā gadījumā prasība celta par vienošanās pielīgto uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu uz tā pamata, ka ir pasliktinājies prasītāja mantiskais stāvoklis.

Tiesāšanās izdevumu piedziņa prasītāja labā no bērnu mātes nozīmēs to, ka šie naudas līdzekļi tiks atrauti no nepilngadīgajiem bērniem, un tas ietekmēs šo bērnu uzturam un pilnvērtīgai attīstībai pieejamo naudas līdzekļu apmēru noteiktā laika posmā. Tiesa, piespriežot no atbildētājas par labu prasītājam tiesāšanās izdevumus (tajā skaitā izmaksas prasītāja advokātam), nav ņēmusi vērā, ka atbildētāja izskatāmajā lietā prasītāja civilās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses nav aizskārusi, kā arī pirmās instances tiesa nav ievērojusi bērnu tiesību prioritātes principu.

Turklāt tiesa, piespriežot no atbildētājas par labu prasītājam samaksāto valsts nodevu, nepamatoti nav piemērojusi Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 8. punktu.

[4.12] Tiesa kļūdaini secinājusi, ka no vienošanās 4.1.4. punkta neizriet prasītāja pienākums apmaksāt kondicionieru iegādi.

Prasītājam ir zināms, ka bērnu istabās ir uzstādīti divi kondicionieri. Kā arī prasītājs bija informēts, ka šādi kondicionieri ir nepieciešami, lai bērni vasarā justos komfortabli, jo bērnu istabas atrodas mājas jumta stāvā un vasaras mēnešos tās stipri uzkarst.

Tiesa nepamatoti atzina, ka no prasītāja būtu piedzenama tikai puse no izdevumiem par grāmatu skapja, kumodes, plauktu, kā arī par bērnu tualetes/vannas istabas mēbeļu iegādi. Prasītājam ir zināms, ka katram bērnam ir sava tualetes istaba, līdz ar to tās arī bija jāiekārto. Turklāt, kā pamatoti atzina tiesa, prasītājs nav cēlis iebildumus, ka bērnu tualetes telpai bijušas nepieciešamas mēbeles. Tiesas rīcībā ir apliecinājums, ka 1148,99 EUR tika iztērēti abu bērnu dzīvesvietas labiekārtošanai.

Tādējādi kondicionieru iegāde un izdevumi par grāmatu skapja, kumodes, plauktu, kā arī par bērnu tualetes/vannas istabas mēbeļu iegādi ir attiecināmi uz bērnu istabu labiekārtošanu. Naudas summa 1082,51 EUR un naudas summa 574,49 EUR ir attiecināma uz tēriņiem, kas ir paredzēti vienošanās 4.1.4. punktā. Līdz ar to tiesa nepamatoti noraidīja pretprasību šajā daļā.

[4.13] Tiesa kļūdaini atzina, ka no vienošanās 4.1.7. punkta neizriet, ka prasītājam būtu vienpersoniski jāsedz bērnu izglītošanas izdevumi, jo minētajā punktā tēvs ir apņēmies „piedalīties to segšanā”.

Vienošanās noslēgšanas brīdī puses vienojās, ka visus izdevumus, kas būs saistīti ar bērnu izglītošanu, apmaksās prasītājs pilnā apmērā. Prasītājs piekrita veikt uzturlīdzekļu maksāšanu 1500 EUR apmērā, kā arī apņēmās segt papildu tēriņus bērnu vajadzībām tā iemesla dēļ, ka pirms laulības šķiršanas tika pārdota pušu kopīgā māja un šī darījuma rezultātā atbildētāja saņēma nevis pusi no pārdošanas summas, bet stipri mazāku daļu.

Atbildētājai nebija pamata saskaņot ar prasītāju bērnu interešu pulciņus, jo bērni tos apmeklēja jau pirms vienošanās noslēgšanas. Savukārt prasītājam nebija iebildumu, ka bērni, tai skaitā meita, regulāri apmeklēs vasaras tematiskās nometnes. Tādējādi tiesa nepamatoti secināja, ka no prasītāja par labu atbildētājai piedzenama puse no meitas izglītošanas izdevumiem.

[5] Rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību prasītājs norāda, ka apelācijas sūdzību neatzīst un uzskata to par nepamatotu un nepierādītu.

[6] Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja, pretprasību un apelācijas sūdzību neatzina. Savukārt atbildētājas pārstāve uzturēja pretprasību un apelācijas sūdzību, bet prasību neatzina.

Atbildētājas pārstāve apstiprināja, ka pušu dēls ir sasniedzis pilngadību, taču pušu vienošanās paredz, ka, ja bērns pēc pilngadības sasniegšanas mācās un turpina dzīvot pie mātes, uzturlīdzekļi dēla uzturam maksājami mātei. Dēla dzīvesvieta nav mainījusies un viņš turpina mācības, taču prasītājs šo vienošanās daļu nepilda. Atbildētājai ir zināms, ka kaut kādus līdzekļus prasītājs pārskaita tieši dēlam. Attiecībā uz prasītāja spēju maksāt uzturlīdzekļus vienošanās noteiktajā apmērā atbildētājas pārstāve uzturēja iepriekš pausto pozīciju, ka prasītāja materiālais stāvoklis nav mainījies un viņam ir pietiekoši līdzekļi, lai maksātu uzturlīdzekļus vienošanās noteiktajā apmērā. Prasītājs vairākkārtēji uzturējies ārpus Latvijas teritorijas, vienlaicīgi gan uzturot Latvijā esošos īpašumus, gan apmaksājot izdevumus ārzemēs. Atbildētājas pārstāve nepiekrīt, ka bērniem nav nepieciešami tik daudz līdzekļu, kā tika apsolīts. Bērniem ir tiesības dzīvot tādos apstākļos, kādos viņi ir pieraduši dzīvot vecāku laulības laikā. Visas bērnu ārpusskolas nodarbības bija arī tad, kad vēl pastāvēja kopīga ģimene. Ar vienošanos prasītājs uzņēmās nodrošināt visas bērnu vajadzības. Šobrīd atbildētāja sedz nepieciešamos izdevumus un prasītājs pusi atlīdzina. Atbildētājas pārstāve nepiekrīt, ka uzturlīdzekļi samazināmi no prasības celšanas brīža, jo to neparedz likumdevējs un tas aizskartu bērnu intereses. Arī tiesāšanās izdevumi no atbildētājas piedzīti nepamatoti. Atbildētāja nav vainojama, ka samazinājušies prasītāja ienākumi.

Prasītājs paskaidroja, ka, noslēdzot vienošanos, plānoja iegūt papildu ienākumus no nekustamo īpašumu nomas caur /Tīmekļvietne A/, bet sākās Covid-19 infekcijas izplatība, līdz ar to šo darbību neizdevās īstenot. Prasītāja izdevumi ir lielāki nekā ienākumi. Prasītājs bija spiests pārdot uzņēmumu kapitāla daļas un automašīnu, lai norēķinātos ar tiesu izpildītāju sakarā ar uzturlīdzekļu parādu piedziņu. Ceļojumos ir devies, bet to finansēšanā ir piedalījusies sieva, kā arī ir braucis kopā ar sievu viņas komandējumā. Papildus uzturlīdzekļiem prasītājs sedz citus vienošanās noteiktos izdevumus un dod bērniem kabatas naudu. Prasītājs cenšas nodrošināt bērniem visu nepieciešamo, bet tas nenozīmē, ka viņš var apmaksāt visu to, ko izdomā otra puse.

Motīvu daļa

[7] Iepazinusies ar lietas materiāliem un pārbaudījusi apelācijas sūdzības motīvus kopsakarā ar rakstveida pierādījumiem un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir noraidāma un pretprasība sprieduma pārsūdzētajā daļā ir noraidāma.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu, 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbildētāja pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzējusi daļā, kurā apmierināta prasība un grozīts /Datums A/ vienošanās 4.1.2. un 4.1.3. punktā bērnu - meitas /Persona J/ un dēla /Persona I/ - uzturam noteiktais apmērs, saglabājot vienošanās noteikto - papildus uzturlīdzekļu summai tēvs nodrošina dēla sporta nodarbību (futbols, citas nodarbības nākotnē) izdevumu segšanu, kas ietver arī sporta formas, apavu iegādi. Minētais attiecas

arī uz meitas iespējamo sporta nodarbību apmeklēšanas nodrošināšanu ikdienā un šīm nodarbībām nepieciešamā apģērba un apavu vai cita inventāra nodrošināšanu, un no prasītāja par labu atbildētājai piedzīti uzturlīdzekļi meitas un dēla uzturam ik mēnesi 500 EUR katram bērnam, sākot no 2021. gada 11. februāra līdz bērnu pilngadības sasniegšanai. Kā arī pārsūdzējusi spriedumu pretprasības noraidītajā daļā par bērnu uzturēšanaspapildu izdevumu parāda 2339,50 EUR piedziņu.

Pirmās instances tiesas spriedums nav pārsūdzēts un stājies spēkā daļā, kurā no prasītāja par labu atbildētājai piedzīts uzturlīdzekļu parāds 3000 EUR apmērā par laiku no 2020. gada 1. maija līdz 2020. gada 30. septembrim un bērnu uzturēšanas papildu izdevumu parāds 1672,24 EUR, kopā 4672,24 EUR apmērā.

Tādējādi apelācijas instancē lieta skatāma celtās prasības par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu pilnā apmērā un pretprasības noraidītajā daļā par papildu izdevumu parāda 2339,50 EUR piedziņu. Kā arī ievērojot, ka tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas pušu un valsts labā ir pakārtota galīgajam regulējumam izskatāmajā lietā, pārskatāms jautājums par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

[9] Lietā nav strīda par to, ka prasītājs un atbildētāja /Datums A/ noslēdza notariālā akta veidā labprātīgu vienošanos par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādības tiesībām, saskarsmes tiesībām un uzturlīdzekļiem bērnu uzturam.

Vienošanās 4.1.1. punktā puses vienojušās, ka viņas kopīgi katra samērā ar savu mantisko stāvokli pēc vienošanās parakstīšanas turpinās uzturēt abus bērnus. Atbilstoši līguma 4.1.2. punktam tēvs apņēmies, sākot ar 2020. gada 1. janvāri, maksāt par labu mātei abu bērnu uzturam uzturlīdzekļus 1000 EUR, bet katram bērnam atsevišķi 500 EUR. Atbilstoši līguma 4.1.3. punktam papildu 4.1.2. punktā nolīgtajam tēvs, sākot ar 2020. gada 1. februāri, apņēmies papildus maksāt katra bērna uzturam vēl 250 EUR, kopā par abiem bērniem 500 EUR, un papildus nodrošināt dēla sporta nodarbību izdevumu segšanu, kas ietver arī sporta formas un apavu iegādi, minētais attiecas arī uz meitas iespējamo sporta nodarbību apmeklējumu nodrošināšanu ikdienās un šīm nodarbībām nepieciešamā apģērba un apavu vai cita inventāra nodrošināšanu. Saskaņā ar 4.1.4. punktu tēvs apņēmies labiekārtot un apmaksāt bērnu jaunās dzīvesvietas iekārtošanu, ar to saprotot skapju iegādi, citas mēbeles, kas nepieciešamas bērniem pēc dzīvesvietas /Adrese N/, atstāšanas. Saskaņā ar 4.1.5. punktu tēvs apņēmies nodrošināt bērnus ar medicīnu saistīto maksas pakalpojumu apmaksu (piemēram, zobārsta apmeklējumi u. c. maksas pakalpojumi). Saskaņā ar līguma 4.1.6. punktu tēvs apņēmies, izvērtējot objektīvu nepieciešamību, nodrošināt bērniem velosipēdu iegādi. Saskaņā ar 4.1.7. punktu tēvs apņēmies piedalīties bērnu izglītošanas izdevumu segšanā, tajā skaitā to izdevumu segšanā, kas rodas, bērniem iegūstot augstāko izglītību pēc pilngadības sasniegšanas. Vienošanās 4.1.8. punktā puses vienojušās, ka tām ik mēnesi abpusēji ir tiesības pārskatīt vienošanās nolīgto uzturlīdzekļu apmēru, ņemot vērā bērnu vajadzības un objektīvi izvērtējot pušu mantisko stāvokli uz maksājumu izdarīšanas laiku.

Šādam labprātīgi parakstītam vienošanās aktam kā civiltiesiskam darījumam ir tiesiska nozīme, jo tas saskaņā ar Civillikuma 1587. pantu rada noteiktas juridiskas sekas, proti, pienākumu abām pusēm respektēt un pildīt tiesiski noslēgta līguma noteikumus, neskatoties ne uz darījuma sevišķo smagumu, ne arī vēlāk radušām izpildīšanas grūtībām.

Kamēr maksājamo uzturlīdzekļu apmērs nav grozīts vienošanās vai arī tiesas ceļā, prasītājam līgums ir jāpilda.

Tādējādi pušu vienošanās par uzturlīdzekļu apmēru un maksāšanas veidu ir spēkā līdz šis jautājums netiek citādi izlemts ar tiesas nolēmumu.

Senāts 2007. gada 24. oktobra spriedumā lietā Nr. SKC-729 un 2010. gada 27. oktobra spriedumā SKC-1126/2010 ir atzinis, ka vienošanās starp vecākiem notiek tikai par maksājumu apmēru, jo pienākums maksāt un tiesības saņemt līdzekļus bērnu uzturam ir reglamentēts likumā. Tas nozīmē, ka, ceļot prasību par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu, nav nepieciešams apstrīdēt vai grozīt noslēgto vienošanos.

Kaut arī vienošanās aktam, kas noslēgts starp pusēm, ir tiesiska nozīme un tas rada saistību, kas jāpilda atbilstoši Civillikuma 1587. pantam, tomēr vecākam nav liegts celt tiesā prasību un lūgt samazināt vienošanās aktā noteiktā uzturlīdzekļu apmēru, atsaucoties uz sava materiālā stāvokļa pasliktināšanos, kas, izvērtējot pierādījumus lietā, izšķirams tiesā.

Konkrētajā gadījumā prasītājs cēlis prasību par vienošanās aktā noteiktā uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu, kas ir vērsts uz uzturlīdzekļu noteikšanu nākotnē ar spriedumu. Tādējādi, ja konstatējams pamats vienošanās noteikto uzturlīdzekļu apmēra samazināšanai, uzturlīdzekļu apmērs nosakāms no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

[10] Lietā nepastāv strīds, ka pusēm ir divi kopīgi bērni /Persona J/, personas kods /Personas kods C/, un /Persona I/, personas kods /Personas kods B/.

/Persona I/ tiesvedības laikā 2024. gada 13. februārī sasniedzis pilngadību.

/Datums A/ vienošanās par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādības tiesībām, saskarsmes tiesībām, uzturlīdzekļiem bērnu uzturam 4.1.9. punktā puses noteikušas, ka uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums tēvam pastāv līdz bērnu pilngadībai, bet gadījumā, ja bērni turpina mācīties, līdz divdesmit četru gadu vecumam. Ja bērni turpina mācīties pēc astoņpadsmit gadu vecuma un bērns šajā laikā negūst ienākumus vai turpina dzīvot pie mātes, uzturlīdzekļi maksājami kā iepriekš par labu mātei, savukārt, ja bērns pēc astoņpadsmit gadu sasniegšanas uzsāk gūt ienākumus un maina dzīvesvietu ārpus mātes dzīvesvietas, abi vecāki kopīgi lemj par uzturlīdzekļu maksājuma veikšanu uz bērna bankas kontu pilnā vai daļējā apmērā, izņemot mācību maksu, kas jāturpina maksāt vecākiem.

Civillikuma 179. panta pirmā daļa noteic: „Vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa."

Augstākās tiesas judikatūrā ir atzīts, ka Civillikuma 179. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 19. pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem". Tas nozīmē, ka Civillikuma 179. pants iztulkojams tādējādi, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt. Līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu *(*sk. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015. gada 20. novembra spriedumu lietā Nr. SKC-2885)*.

Kā norādīts judikatūrā *(*sk.*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015. gada 20. novembra spriedumu lietā Nr. SKC- 2885)*, Civillikuma 179. panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats varēs sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības. To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālo tiesību normas.

Civilprocesa likuma 72. panta pirmajā daļā noteikts, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72. panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72. panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības. Tādējādi savu uzturlīdzekļu saņemšanas tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās bērnam jāveic pašam.

Tā kā uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu regulē likums, tad pušu vienošanās rada uz likuma pamatotu saistību (*Civillikuma 177. un 179. pants*). Līdz ar to vienošanās noteiktā saistība izpildāma tikai likuma noteiktajā apmērā, t. i., attiecībā uz nepilngadīgo bērnu uzturēšanu. Savukārt pienākums maksāt mātei uzturlīdzekļus dēla uzturam ir izbeidzies saskaņā ar likumu.

Kā norādīts Senāta Civillietu departamenta 2007. gada 24. oktobra spriedumā lietā Nr. SKC-729, no dienas, kad bērns ir sasniedzis pilngadību, māte zaudē tiesības saņemt bērna uzturam paredzētos līdzekļus un izbeidzas tēva pienākums izmaksāt tos pilngadīga bērna mātei. Savukārt bērns pats var realizēt savas tiesības, ceļot atsevišķu prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, ja nevar sevi apgādāt.

Tāpat Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka, ņemot vērā bērna intereses, uzturlīdzekļi samazinātā apmērā būtu nosakāmi no sprieduma spēkā stāšanās brīža, tas ir, konkrētā gadījumā brīdī, kad dēls jau sasniedzis pilngadību un atbilstoši normatīvajiem aktiem pats īsteno savu tiesību realizēšanu attiecībā uz uzturlīdzekļu maksājumiem.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tai nav tiesiska pamata lemt par dēla uzturam maksājamo uzturlīdzekļu samazināšanu. Līdz ar to prasība daļā, kas attiecas uz dēlam izmaksājamo uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu, ir noraidāma.

Ņemot vērā minēto, turpmākie Civillietu tiesas kolēģijas motīvi attiecināmi uz prasības daļu par vienošanās noteikto meitas uzturam maksājamo uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu.

[11] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja apņemšanās vienošanās aktā dot bērnu uzturam 1500 EUR jeb katram bērnam 750 EUR nenozīmē, ka viņa mantiskais stāvoklis nevarētu mainīties un tādu summu viņš spēs maksāt līdz bērnu pilngadībai. Tomēr, ievērojot, ka prasība skar nepilngadīgā bērna intereses, izšķirot strīdu, uzmanība pirmām kārtām jāvelta tam, lai vislabāk nodrošinātu bērnu intereses, ņemot vērā vecāku tiesības un pienākumus *(*sk. *1959. gada 20. novembra Bērnu tiesību deklarācijas 2. un 6. principu, 1989. gada 20. novembra konvenciju „Par bērna tiesībām" 3. pantu un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantu)*. Līdz ar to, izvērtējot prasības pamatotību, ir svarīgi noskaidrot ne tikai formālo apstākli, vai, salīdzinot ar 2019. gadu, kad tika noslēgta

vienošanās par uzturlīdzekļu apmēru, ir pasliktinājies prasītāja mantiskais stāvoklis, bet arī konstatēt, vai uzturlīdzekļu apmērs vienošanās noteiktajā apmērā (meitai - 750 EUR mēnesī, neskaitot izdevumus, kurus ar vienošanos papildus uzņēmies pilnībā vai daļēji segt atsevišķi: 3.1.2. punkts – bērnu jubileju finansiālās puses nodrošināšana; 4.1.3. punkts – izdevumi, kas saistīti ar sporta nodarbībām, tajā skaitā tērps un apavi; 4.1.5. punkts – maksas medicīnas pakalpojumu izdevumi; 4.1.7., 4.1.9. punkts – izdevumi, kas saistīti ar bērnu izglītību) ir neatbilstošs pašreizējam prasītāja mantiskajam stāvoklim.

[11.1] No 2024. gada 19. augusta Valsts sociālās apdrošināšanas izziņas Nr. 24/1921036 par apdrošināšanas iemaksām /Persona A/ (*lietas 4. sēj. 62. lapa*) konstatējams, ka prasītājs no /Datums C/ ir nodarbināts Valsts reģionālās attīstības aģentūrā ar darba ienākumiem 1859,20 EUR pirms nodokļu nomaksas mēnesī.

Prasītāja īpašumā reģistrēti šādi nekustamie īpašumi:

1) ½ domājamā daļa no nekustamā īpašuma /Adrese K/, kadastra numurs /Numurs B/, kas sastāv no zemesgabala 0,2178 ha un divģimeņu dzīvojamās mājas (kadastra apzīmējums /Numurs C/);

2) 770/64337 domājamās daļas no nekustamā īpašuma /Adrese L/, kadastra numurs /Numurs D/, (lietošanā dzīvoklis Nr. /Numurs/, telpu grupas kadastra apzīmējums /Numurs E/ 77 kvm platībā).

Lietā nav strīda, ka prasītājs savu daļu divģimeņu dzīvojamā mājā /Adrese K/, nodevis īres lietošanā un saņem no tā ienākumus. 2024. gada 27. augusta tiesas sēdē lietas materiāliem pievienota izdruka no portāla /Tīmekļvietne B/, kurā redzams, ka īpašums tiek izīrēts pa 2000 EUR. Prasītājs tiesas sēdē apliecināja, ka izdrukā redzamais īpašums ir viņa un īpašumā ir ielaists īrnieks.

Prasītāja īpašumā nav reģistrēti transportlīdzekļi un uzņēmumu kapitāla daļas, kā arī prasītājs lietas izskatīšanas brīdī apelācijas instancē nav valdes loceklis nevienā kapitālsabiedrībā.

[11.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu *katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.*

Pierādīšana civilprocesā ir tiesas pārliecināšanās par to faktu esamību vai neesamību, uz kuriem puses pamato savus prasījumus vai iebildumus. Izšķiroša nozīme ir nevis pierādījumu skaitam, to absolūti vai matemātiski precīzai atbilstībai pierādāmajiem faktiem, bet gan tiesas pārliecībai par puses norādītā fakta esamību vai neesamību (...) pārliecībai jābūt pietiekošai, nevis iespējamības vai šaubas pieļaujošai. (*Līcis A. Prasības tiesvedība un pierādījumi, TNA, Rīga, 2003., 66. lpp*.).

[11.3] Prasītājs savu prasību par uzturlīdzekļu samazināšanu pamatojis ar apstākļiem, ka pasliktinājies materiālais stāvoklis, proti, prasītājam vieni no ienākumiem bijuši saņemtā īres maksa par nekustamā īpašuma īri caur /Tīmekļvietne A/. Esot bijis noslēgts līgums par nekustamā īpašuma /Adrese L/ izīrēšanu. Taču no brīža, kad valstī tika ieviesti ceļošanas ierobežojumi sakarā ar Covid 19 izplatību, tūrisma, kā arī biznesa ceļojumi praktiski izbeidzās, līdz ar to ienākumi ir būtiski samazinājušies. Prasītājs bijis spējīgs mainīt dzīvesvietu un nodot īrē māju, kur pats dzīvojis. Prasības celšanas brīdī prasītāja ienākumi sastādījuši 1750 EUR, tai skaitā īres maksa no nekustamā īpašuma /Adrese K/, izīrēšanas – 1400 EUR un darba algas /Nosaukums H/ – 350 EUR.

[11.4] Atbildētāja neatzina prasītāja argumentus par prasītāja mantiskā stāvokļa pasliktināšanos. Prasītājam piederēja kapitāldaļas, kas deva viņam tiesības saņemt dividendes, kā arī ieņēma valdes locekļa amatu vismaz divos uzņēmumos, līdz ar to, būdama vienīgā amatpersona, bija tiesīgs regulēt savas algas apmēru. Pēc nekustamā īpašuma /Adrese N/, pārdošanas prasītājam palika 136 000 EUR, tādējādi vismaz daļai no šīs summas jābūt prasītāja bankas kontos. Atbildētāja norādījusi, ka prasītājs nav uzrādījis patieso mantas stāvokli.

[11.5] Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija secina, ka starp pusēm pastāv strīds par atbildētāja materiālajām iespējām turpināt maksāt uzturlīdzekļus vienošanās noteiktajā apmērā.

[11.6] Attiecībā uz prasītāja dalību uzņēmumos pirmās instances tiesas spriedumā konstatēts turpmākais.

[11.6.1] No lietas materiālos esošajām Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datu bāzes informācijas izdrukām izriet, ka uzņēmumam /Nosaukums H/ kā patiesā labuma guvēji bija reģistrētas 3 personas – no 2018. gada 24. janvāra /Persona A/, no 2021. gada arī /Persona G/ un /Persona E/. No 2021. gada 6. jūnija uzņēmumam bija trīs dalībnieki – /Persona A/, kuram uzņēmumā piederēja 34 % kapitāldaļas, /Persona G/ ar 33 % daļām un /Persona E/ ar 33 % daļām. Uzņēmuma reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls 2800 EUR. Uzņēmums reģistrēts 2016. gada 6. oktobrī. /Persona G/ un /Persona E/ savas uzņēmuma daļas ieguvuši no 2021. gada 6. jūnija, līdz tam brīdim visas uzņēmuma daļas piederējušas prasītājam. No finanšu rādītājiem, kas iesniegti par 2020. gadu, izriet, ka uzņēmuma apgrozījums bija 122 795 EUR, peļņa pēc nodokļiem 44 965 EUR. Kā izriet no uzņēmuma vēsturiskās informācijas, /Persona E/ bijis valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt uzņēmumu atsevišķi no 2016. gada 6. oktobra līdz 2018. gada 24. janvārim. /Persona A/ bijis kapitālsabiedrības valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt uzņēmumu atsevišķi no 2018. gada 24. janvāra līdz 2021. gada 17. jūnijam. Savukārt no 2021. gada 17. jūnija līdz 2021. gada

10. decembrim uzņēmuma pārstāvības tiesības bija kopīgi ar visiem valdes locekļiem. Kopš 2021. gada 10. decembra uzņēmuma vienpersoniskas pārstāvības tiesības ir /Persona G/.

Lietā iesniegts 2021. gada 15. novembra Kapitāldaļu pirkuma līgums, ar kuru prasītājs kā pārdevējs pārdod pircējiem /Persona G/ un /Persona E/ sev piederošās 925 /Nosaukums H/ kapitāldaļas par 952 EUR, kas kopā veido 34 % no sabiedrības pamatkapitāla.

2021. gada 10. decembrī Uzņēmumu reģistrā reģistrētas sabiedrības izmaiņas - /Persona G/ pieder 50 % /Nosaukums H/ daļas un /Persona E/ - 50 %, no kā izriet, ka prasītājs tiesvedības laikā atsavinājis sev piederošās uzņēmuma daļas.

No 2022. gada 9. janvāra /Nosaukums C/ izziņas par /Nosaukums H/ izriet, ka darbības pamatrādītājos reģistrēta šāda uzņēmuma peļņa vai zaudējumi - 2018. gada zaudējumi 135 EUR, 2019. gada zaudējumi 93 EUR, 2020. gada peļņa 44 965 EUR.

[11.6.2] No Uzņēmumu reģistra datu bāzē „Lursoft" 2021. gada 14. septembrī pieejamās informācijas izriet, ka uzņēmums /Nosaukums I/ reģistrēts 2015. gada 27. novembrī, kā patiesā labuma guvējs no 2019. gada 19. decembra ir reģistrēts /Persona D/. Uzņēmuma reģistrētais un apmaksātais pamatkapitāls 14 300 EUR. Uzņēmuma dalībnieki ir: no 2019. gada 22. novembra - /Persona A/ ar ieguldījumu 2800 EUR, kam pieder 19,58042 % uzņēmuma daļas, un /Persona D/ ar ieguldījumu 11 500 EUR, kam pieder 80,41958 % uzņēmuma daļas. No finanšu rādītājiem, kas iesniegti par 2019. gadu, izriet, ka uzņēmuma apgrozījums bija 124 120 EUR, peļņa pēc nodokļiem 214 820 EUR. Kā izriet no uzņēmuma vēsturiskās informācijas, tad /Persona A/ bijis valdes loceklis ar tiesībām pārstāvēt uzņēmumu atsevišķi no 2015. gada 27. novembra līdz 2021. gada 26. novembrim, savukārt no 2021. gada 26. novembra tiesības pārstāvēt uzņēmumu atsevišķi ir valdes loceklim /Persona D/.

Lietā iesniegtajā 2022. gada 9. janvāra /Nosaukums C/ izziņā par /Nosaukums I/ norādīts, ka uzņēmuma dalībnieki: 2015. gada 27. novembris līdz 2018. gada 27. marts -/Persona A/ ar ieguldījumu 500 EUR, kam pieder 100 % uzņēmuma daļas; 2018. gada 27. marts līdz 2019. gada 22. novembris - /Persona A/ ar ieguldījumu 2800 EUR, kam pieder 100 % uzņēmuma daļas; 2019. gada 22. novembris līdz 2021. gada 2. decembris - /Persona A/ ar ieguldījumu 2800 EUR, kam pieder 19,58 % uzņēmuma daļas; 2019. gada 22. novembris līdz 2021. gada 2. decembris - /Persona D/ ar ieguldījumu 11 500 EUR, kam pieder 80,42 % uzņēmuma daļas.

No 2022. gada 9. janvāra /Nosaukums C/ izziņas par /Nosaukums I/ izriet, ka darbības pamatrādītājos reģistrēta šāda uzņēmuma peļņa un zaudējumi: 2018. gada peļņa 53 635 EUR, 2019. gada peļņa 214 820 EUR, 2020. gada zaudējumi 32 714 EUR.

[11.6.3] No lietā iesniegtās 2022. gada 9. janvāra /Nosaukums C/ izziņas par /Nosaukums A/ izriet, ka uzņēmuma amatpersonas ir /Persona F/ un /Persona E/. Kā /Nosaukums A/ dalībnieks no 2018. gada 11. jūlija reģistrēta /Nosaukums I/ - daļu skaits kapitālā 351 449, daļas vērtība 1 EUR. Patiesā labuma guvējs /Persona D/, kontroles veids - uz īpašumtiesību pamata, kontrole caur /Nosaukums I/. /Nosaukums A/ pārskata gada peļņa: 2018. gadā 314 692 EUR, 2019. gadā 283 706 EUR, 2020. gadā 23 528 EUR.

[11.6.4] Atbildētāja apelācijas sūdzībā paudusi iebildumus par kapitāldaļu atsavināšanas apstākļiem un patiesajiem iemesliem, apšaubot, ka uzņēmumi ar tik lielu apgrozījumu, tikuši atsavināti zem to vērtības.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka minētais ir atbildētājas pieņēmums, kas nav apstiprināts ar pierādījumiem par citu kapitāldaļu vērtību.

Vienlaicīgi Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja darījumi ar uzņēmumu kapitāla daļām un atsavināšana nav pietiekams pamats prasības par uzturlīdzekļu samazināšanu apmierināšanai, jo prasītājam ir citi pietiekami līdzekļi uzturlīdzekļu maksāšanai vienošanās noteiktajā apmērā.

Kā tiesas sēdē apliecinājis arī pats prasītājs, prasītāja finansiālais stāvoklis kopš prasības celšanas ir uzlabojies, pieauguši ienākumi no algota darba. Turklāt prasītājam ir divi nekustamie īpašumi, no kuriem var gūt ienākumus uzturlīdzekļu samaksai vienošanās noteiktajā apmērā. Arī prasītāja dzīves veids neliecina par mantiskā stāvokļa pasliktināšanos. Prasītājs ir bijis spējīgs veikt pārskaitījumus brālim /Persona C/ 48 000 EUR apmērā - 2019. gada 30. decembrī 30 000 EUR, 2020. gada 12. maijā 7000 EUR un 22. maijā 6000 EUR, 2021. gada 1. martā 5000 EUR. Pirmās instances tiesas sēdē prasītājs paskaidrojis, ka, saņemot naudu par īpašuma pārdošanu, kurā dzīvojuši kopā ar atbildētāju, 2020. gada decembra beigās ir pārskaitījis brālim 30 000 EUR kā kompensāciju par viņa sniegto palīdzību māju, kas atrodas Mārupē, būvniecībā. Laikā no 2020. gada 12. maija līdz 2021. gada 1. martam brālim pārskaitītie līdzekļi 18 000 EUR bija brālim nepieciešamā palīdzība, šie līdzekļi nav atdoti, tas nebija aizdevums. Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu, ka brālim pārskaitītie naudas līdzekļi ir atlīdzība par mājas būvniecību vai cits attaisnots maksājums. Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmā daļa noteic bērnam tiesības uz atbilstošiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, un tas nozīmē, ka bērna intereses prevalē par vecāku interesēm. Tādējādi, ņemot vērā bērnu interešu

nodrošināšanas prioritāti, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, prasītājam vispirms bija vērtējams jautājums, vai viņš spēs izpildīt saistības, ko uzņēmies ar vienošanos. Turklāt prasītājs ir spējīgs nodrošināt došanos ceļojumos un uzturēšanos ārvalstīs, kas nenoliedzami ir saistīts ar papildu izdevumiem, pat ja daļēji izdevumi tiek segti no patreizējās laulātās līdzekļiem.

2013. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Civillikuma 179. panta pirmajā daļā, kurā piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru noteikšanai līdztekus kritērijam – mantiskais stāvoklis – noteikts papildu kritērijs – spēja uzturēt. Šāda regulējuma mērķis ir veicināt darbspējīgu personu censties gūt ienākumus no darba, lai uzlabotu savu mantisko stāvokli un varētu dot lielāku pienesumu bērna uzturēšanā. Minētais arī atbilst 1989. gada 20. novembra ANO Bērnu tiesību konvencijas, kuras dalībvalsts ir arī Latvijas Republika, 27. pantā noteiktajam, ka uz vecākiem vai citām personām, kas audzina bērnus, gulstas galvenā atbildība par bērna attīstībai nepieciešamo dzīves apstākļu nodrošināšanu savu spēju un finansiālo iespēju robežās.

Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē arī tādus apstākļus, kas ietekmē prasītāja spēju nodrošināt uzturlīdzekļus bērnam pielīgtajā apmērā.

[12] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka vienošanās nav norādīti konkrēti izdevumi, kas ietilpst pielīgtajā uzturlīdzekļu summā. Tāpat ne prasītājs, ne atbildētāja nav norādījuši, kā bērniem nepieciešamais uzturlīdzekļu apmērs kopš vienošanās noslēgšanas dienas ir samazinājies vai palielinājies, kā arī no vienošanās nav redzams, kādu daļu un kādā apmērā bērnu uzturam sniedz atbildētāja. Tādējādi tiesai nav iespējams izvērtēt, vai un kā mainījies bērniem nepieciešamo uzturlīdzekļu apmērs, kopš vienošanās noslēgšanas brīža.

Senāts 2012. gada 25. oktobrī spriedumā lietā Nr. SKC-1391/2012 ir norādījis, ka uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums primāri saistīts ar vecāku mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērnu nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses*(*sk. sal. *Senāta 2011. gada 18. maija spriedumu lietā Nr. SKC-863/2011 11. punktu)*.Turklāt likumdevējs nav ierobežojis nosakāmo uzturlīdzekļu apjomu, izņemot minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam *(*sk. *Ministru kabineta 2003. gada 1. jūlijanoteikumu Nr. 348 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam” 1. punktu)*.

Civillietu tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt, ka puses, slēdzot vienošanos, ir izvērtējušas bērniem nepieciešamo uzturlīdzekļu apjomu un atzinušas to par pamatotu, lai maksimāli nodrošinātu bērnu intereses. Prasītājs ar savu parakstu ir apliecinājis piekrišanu šim uzturlīdzekļu apmēram un apņēmies tos maksāt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā esošie pierādījumi neliecina, ka kopš vienošanās noslēgšanas būtu mainījušies apstākļi, kas ietekmē vienošanās noteikto meitai nodrošināmo uzturlīdzekļu maksājumu apmēru. Turklāt prasības pamatā esošie apstākļi, ka prasītājs Covid-19 infekcijas izplatības dēļ nav varējis izīrēt īpašumus, jo ieceļošana tika ierobežota, vairs nav aktuāli. Minētie ieceļošanas ierobežojumi vairs nepastāv. Prasītājs gūst ienākumus no īpašuma īres. Lietā nav ziņu un pierādījumu, ka, slēdzot vienošanos, prasītājam bija vēl citi īpašumi, no kuriem bija plānots gūt ienākumus. Turklāt prasītājs ir ekonomiski aktīvas personas vecumā, un šķēršļi, kas liegtu viņam gūt ienākumus, nav konstatēti. Tādējādi kolēģija secina, ka prasība par vienošanās noteikto uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu nav pierādīta un ir noraidāma.

[13] Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa bez pietiekama pamata atzinusi, ka uzturlīdzekļu apmērs ir samazināms, jo, kaut arī ir notikušas izmaiņas prasītāja mantiskajā stāvoklī, nav konstatējams tādas izmaiņas un mantiskā stāvokļa pasliktināšanās, kas liegtu viņam maksāt meitas uzturam uzturlīdzekļus vienošanās noteiktajā apmērā. Turklāt pirmās instances tiesa nepamatoti grozījusi vienošanos, jo tiesai nav tādas kompetences. Strīda gadījumā tiesa var noteikt uzturlīdzekļu apmēru un piedzīt to.

[14] Attiecībā uz pretprasības noraidīto daļu, Civillietu tiesas kolēģija pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas apsvērumiem, atkārtoti tos pašus motīvus nenorādot, un vienošanās satura iztulkojumu atzīst par pareizu un pamatotu.

Saskaņā ar Civillikuma 1504. un 1505. pantu, iztulkojot darījumu, jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu. Ja rodas šaubas par vārdu nozīmi, jāievēro to jēgums un darījuma dalībnieku skaidri izsacītais vai kā citādi izrādītais nodoms.

Ievērojot likumā noteikto abu vecāku pienākumu piedalīties bērnu uzturēšanā, kā arī vienošanās 4.1.1. punktā puses vienojušās, ka viņas kopīgi katra samērā ar savu mantisko stāvokli pēc vienošanās parakstīšanas turpinās uzturēt abus bērnus, Civillietu tiesas kolēģijai nerodas šaubas par vienošanās lietoto vārdu nozīmi.

Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē, ka atbilstoši vienošanās noteikumiem prasītājs ir uzņēmies vienpersoniski segt bērnu izglītošanas izdevumus un bērnu istabu labiekārtošanas izdevumus. Kā arī no vienošanās satura neizriet prasītāja apņemšanās atlīdzināt kondicionieru izdevumus.

[15] Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētājas apelācijas sūdzība ir pamatota daļā, kas attiecas uz uzturlīdzekļu samazināšanu meitas uzturam. Savukārt attiecībā uz pretprasības noraidīto daļu apelācijas sūdzība noraidāma kā nepamatota.

[16] Ievērojot, ka prasība ir noraidāma pilnībā, Civillietu tiesas kolēģijai nav pamata lemt par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu prasītājam.

[17] Saskaņā Civilprocesa likuma 42. panta pirmo daļu tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai daļai.

Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 3. punkts paredz, ka prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvojami no tiesas izdevumiem. Savukārt 8. punkts paredz, ka no tiesas izdevumiem atbrīvojami atbildētāji lietās par piespriesto uzturlīdzekļu samazināšanu bērnam.

Tā kā atbildētāja bijusi atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas par pretprasības un apelācijas sūdzības iesniegšanu, tiesas izdevumi piedzenami no prasītāja valsts ienākumos.

Atbildētāja cēlusi pretprasību par uzturlīdzekļu parāda 6966,74 EUR piedziņu, par ko būtu maksājama valsts nodeva 513,31 EUR. Pretprasība apmierināta par 4672,24 EUR, līdz ar to pretprasības apmierinātā daļa veido 67 %. Tādējādi valsts ienākumos piedzenama valsts nodevas daļa 343,92 EUR (513,31 EUR x 67 %).

Pārsūdzot nolēmumu par uzturlīdzekļu samazināšanu, atbildētāja tikusi atbrīvota no valsts nodevas 474,64 EUR (320 EUR + 4 % (500 EURx12 mēn – 2134 EUR), kas piedzenama valsts ienākumos pilnā apmērā, ievērojot, ka apelācijas sūdzība šajā daļā apmierināta pilnībā.

Ievērojot minēto, no prasītāja valsts ienākumos piedzenami tiesas izdevumi 818,56 EUR.

[18] Ievērojot Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, prasītājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos. Minētais termiņš skaitāms no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.-434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

prasību par /Datums A/ vienošanās 4.1.3. punkta grozīšanu un uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu noraidīt pilnībā.

Noraidīt /Persona B/ (*/Persona B/*) pretprasību daļā par bērnu uzturēšanas papildu izdevumu parāda 2339,50 EUR piedziņu.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts ienākumos valsts nodevu818,56 EUR, kuras samaksa veicama kontā, norādot šādus rekvizītus: saņēmējs Valsts kase, konta numurs LV55TREL1060190911200, NMR90000050138, saņēmēja banka Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: (norāda datus personas vai lietas identificēšanai) - lietas numurs Nr. C29262121, kā arī fiziskai personai - vārds, uzvārds, personas kods.

Noteikt /Persona A/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos, maksājumu apliecinošs dokuments nekavējoties iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā Brīvības bulvārī 34, Rīgā, vai nosūtāms pa pastu vai e-pastu riga.apgabals.cl@tiesas.lv, lai netiktu uzsākta tiesas nolēmuma piespiedu izpilde valsts labā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Senāta Civillietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot Augstākās tiesas depozītu kontā drošības naudu 300 EUR(trīs simti eiro). Drošības nauda iemaksājama Valsts kases kontā Nr. LV83TREL8280010000000, norādot, ka saņēmējs ir Latvijas Republikas Augstākā tiesa, iemaksas mērķī jānorāda kods F22010010, lietas numurs un dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Normunds Riņķis

Tiesnese Ieva Bāliņa

Tiesnese Sandra Krūmiņa